

QUICKSCAN FLORA EN FAUNA

MIDDELBLOK 79

TE GOUDERAK

GEMEENTE OUDERKERK

- ✿ Bodem
- ✿ Waterbodem
- ✿ Water
- ✿ Archeologie
- ✿ Ecologie
- ✿ Milieu

Ecologie

Quickscan flora en fauna Middelblok 79 te Gouderak in de gemeente Ouderkerk

Opdrachtgever	Rombou bv Postbus 240 8000 AE Zwolle
Project	OUD.LTO.ECO
Versienummer	D4
Status	Eindrapportage
Datum	4 februari 2014
Vestiging	Doetinchem
Opsteller	Ing. K. Wopereis
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	Ing. L. Hunink-Verwoerd
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en onderzoeksbureaus die werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en die de belangen behartigt van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Econsultancy accepteert derhalve op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

In het algemeen kan gesteld worden dat een quickscan geldig is voor een periode van 2 tot 3 jaar, tenzij in deze periode de ecologische omstandigheden wezenlijk zijn veranderd en/of de Flora- en Faunawet dan wel inzichten hieromtrent zijn gewijzigd. Bij uitstel van de uitvoering van een project met meer dan 3 jaar verdient het de aanbeveling de resultaten van de quickscan opnieuw te toetsen.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
2.1	Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving.....	2
2.2	Ligging ten opzichte van beschermde gebieden	4
2.3	Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen	4
3	ONDERZOEKSMETHODIEK	6
4	TOEPASSING VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING	7
4.1	Inleiding	7
4.2	Flora- en faunawet.....	7
4.3	Gebiedbescherming	10
5	ONDERZOEKSRESULTATEN	11
5.1	Vogels.....	11
5.2	Vleermuizen.....	13
5.3	Overige zoogdieren	14
5.4	Reptielen, amfibieën en vissen.....	15
5.5	Ongewervelden.....	16
5.6	Vaatplanten.....	17
6	TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING	18
6.1	Inleiding	18
6.2	Flora- en faunawet.....	18
6.3	Gebiedsbescherming.....	20
7	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	23
	LITERATUUR.....	25

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Rombou bv opdracht gekregen voor het uitvoeren van een quickscan flora en fauna aan de Middelblok 79 te Gouderak in de gemeente Ouderkerk.

De quickscan flora en fauna is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging.

De quickscan flora en fauna heeft als doel in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn die volgens de Flora- en faunawet een beschermde status hebben en die mogelijk verstoring kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep. Tevens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep invloed kan hebben op gebieden die volgens overige natuurwetgeving zijn beschermd, of deel uitmaken van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Het onderzoek is uitgevoerd middels het verrichten van een veldbezoek en een bureauonderzoek. Op deze wijze is inzicht verkregen in de aanwezigheid van geschikt habitat en de daarbij te verwachten beschermde soorten, gesitueerd op of nabij de onderzoekslocatie.

De quickscan flora en fauna is een toets van de ecologische potenties van de onderzoekslocatie en betreft geen volwaardig soort(en) specifiek onderzoek. Er zijn in het onderhavige onderzoek geen inventarisaties uitgevoerd van soorten en soortgroepen. Een ecologische inventarisatie beslaat meerdere veldbezoeken gedurende de voor de soortgroep meest gunstige periode van het jaar.

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen. In dat kader verklaart Econsultancy ten behoeve van de onderzoekslocatie niet eerder betrokken te zijn geweest voor ecologische advisering of ecologisch onderzoek.

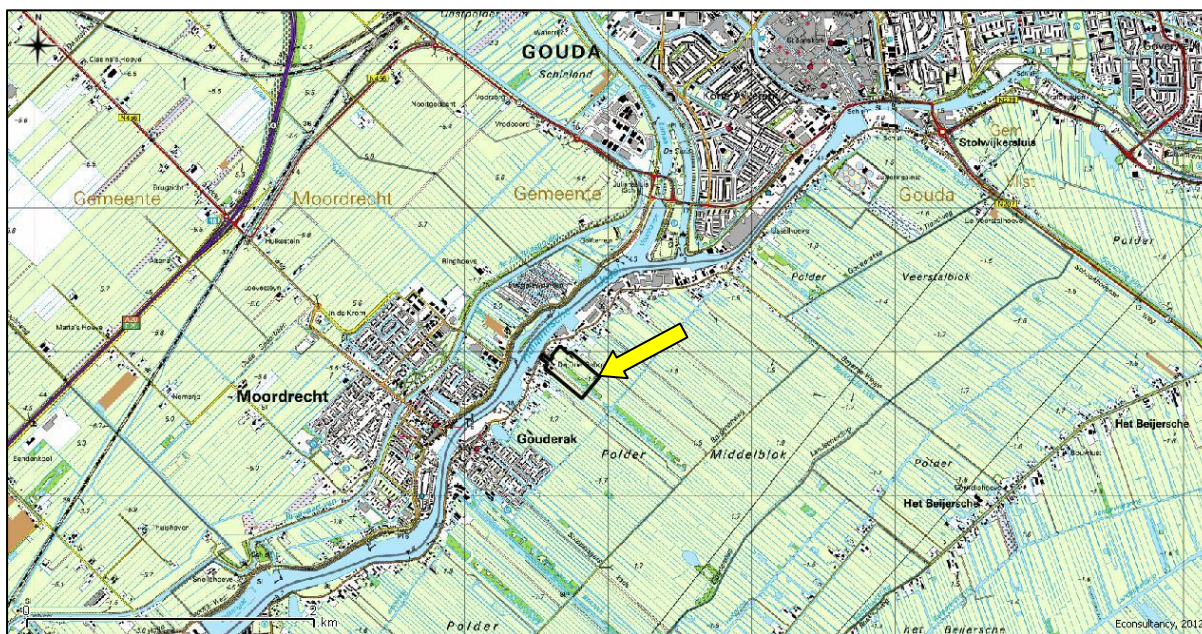
Voor zover bij de opdrachtgever en de gemeente Ouderkerk (contactpersoon de heer P. Molenaar) bekend, is er niet eerder ecologisch onderzoek op de onderzoekslocatie uitgevoerd.

Het veldbezoek, ten behoeve van de quickscan flora en fauna, is uitgevoerd op 22 oktober 2012. Vervolgens is op 30 november 2012 de rapportage uitgebracht. In 2013 is, na een uitspraak van de Raad van State, de interpretatie van de flora en faunawet gewijzigd. De wijziging houdt in dat voor het verstoren van een vaste rust- of verblijfplaatsen van juridisch zwaarder beschermde soorten het verplicht is een ontheffingsaanvraag te doen. Voorheen kon door de functionaliteit van een verblijfplaats te behouden middels het treffen van mitigerende maatregelen overtreding van de Flora- en faunawet worden voorkomen en was een ontheffingsaanvraag niet verplicht. De omgevingsdienst Midden-Holland heeft haar visie gegeven op de rapportage van 30 november 2012. Naar aanleiding hiervan is het rapport waar nodig aangepast.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

Het gehele ontwikkelingsgebied (6,3 ha) ligt aan de Middelblok 79, circa 1 kilometer ten noordoosten van de kern van Gouderak in de gemeente Ouderkerk. In figuur 1 is de ligging van de onderzoekslocatie weergegeven.

Figuur 1. Topografische ligging onderzoekslocatie.

Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 38 A (schaal 1:25.000), zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 106.735$, $Y = 444.855$.

Op de onderzoekslocatie is een veehouderij gevestigd. Binnen het noordelijke deel van de onderzoekslocatie is bebouwing aanwezig bestaande uit een bedrijfswoning, twee rundveestallen, een houten garage en twee schuren (voormalige droogschuren). De rundveestallen zijn opgebouwd uit steen en voorzien van golfplaten daken. De schuren en garage zijn opgebouwd uit hout. De schuren zijn voorzien van dakpannen. Het zuidoostelijk deel van de onderzoekslocatie is deels in gebruik als agrarisch grasland en deels ingericht met natuurlijke landschapselementen, karakteristiek voor het open veenweidegebied, waaronder enkele markante knotwilgen en bosschages van hoofdzakelijk els. Hier zijn enkele langgerekte sloten gelegen en natuurlijke ingerichte bredere wateren te midden van de elzenbosschages.

Ten noorden grenst de onderzoekslocatie aan de weg Middelblok. De zuidzijde van de onderzoekslocatie grenst aan een natuurlijk ingericht terreindeel, waarvan een deel ook behoort tot de onderzoekslocatie. De overige zijden van de onderzoekslocatie grenzen aan langgerekte agrarische graslandpercelen voorzien van slotenstelsels. In figuur 2 op bladzijde 3 is de onderzoekslocatie weergegeven op een luchtfoto. Figuur 3 geeft een impressie van de onderzoekslocatie.

Figuur 2. Luchtfoto onderzoekslocatie.

Figuur 3. Impressie van de onderzoekslocatie.

2.2 Ligging ten opzichte van beschermde gebieden

Natura 2000

De onderzoekslocatie is niet gelegen binnen de grenzen, of in de directe nabijheid van een gebied dat aangewezen is als Natura 2000. Het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied, Broekvelden, Vettenbroek en Polder Stein, bevindt zich op circa 6,5 kilometer afstand ten noordoosten van de onderzoekslocatie.

Ecologische Hoofdstructuur

Een deel van de onderzoekslocatie is aangewezen als EHS gebied. Dit betreft een deel van de elzenbosschage en waterloop gelegen in het middendeel van de onderzoekslocatie (zie figuur 4). Eveneens grenst de zuidoostelijke zijde van de onderzoekslocatie aan een EHS gebied. Het betreft bestaande natuur.

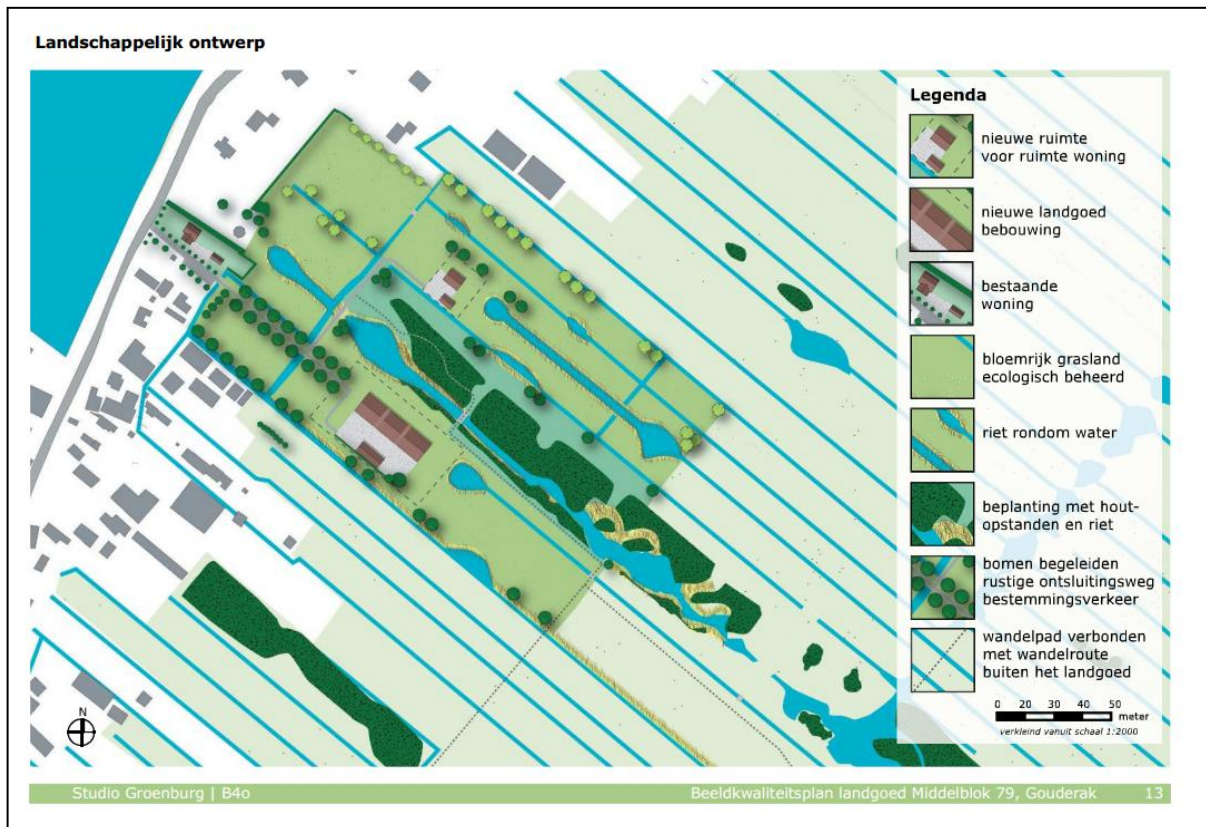

Figuur 4. Ligging onderzoekslocatie ten opzichte van de EHS.

2.3 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens de gronden om te vormen tot landgoed. Daartoe worden de twee rundveestallen en de twee schuren gesloopt. De bedrijfswoning blijft gehandhaafd. De veehouderij zal worden verplaatst buiten de huidige onderzoekslocatie. Ten behoeve van de ingreep wordt een deel van de meest zuidelijk gelegen sloot gedempt (circa 60 meter). Er worden geen bomen gekapt. Op de onderzoekslocatie zal een compensatiewoning en een landgoed gerealiseerd worden.

De onderzoekslocatie heeft een omvang van 6,3 hectare, waarvan 5,4 hectare aangewend zal worden voor de inrichting en ontwikkeling van nieuw particulier landschap- en natuurbeheer. Ten behoeve van natuurontwikkeling worden binnen de onderzoekslocatie nieuwe wateren gegraven met schuine oevers voorzien van rietkragen en worden de gronden ecologisch beheerd (bloemrijk grasland). Het landgoed zal publiekelijk worden opengesteld binnen de Natuurschoonwet. Er wordt een wandelverbinding gerealiseerd aansluitend op reeds bestaande wandelpaden. In figuur 5 is de toekomstige inrichting opgenomen.

Figuur 5. Tekening toekomstige inrichting onderzoekslocatie.

3 ONDERZOEKSMETHODIEK

Het veldbezoek is afgelegd op 22 oktober 2012. Tijdens dit veldbezoek is de gehele onderzoekslocatie onderzocht. Gedurende het veldbezoek is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde en bedreigde soorten op basis van het aanwezige habitat.

Verder is aan de hand van verspreidingsatlassen en andere standaardwerken nagegaan welke bijzondere planten- en diersoorten er voor kunnen komen op de onderzoekslocatie en zijn gegevens van de provincie Zuid-Holland (gebiedsbescherming) en het Waterschap Hoogheemraadschap Schie-land en Krimpenerwaard geraadpleegd (contactpersoon: de heer J. van Tent). Van het waterschap zijn alleen vegetatie opname gegevens bekend op en uit de directe omgeving van de onderzoekslocatie. Actuele verspreidingsgegevens van het waterschap wat betreft soortgroepen als vissen en amfibieën zijn niet beschikbaar.

Verspreidingsgegevens van soorten zijn veelal weergegeven op kilometerhokniveau (1 x 1 kilometer) of op uurhokniveau (5 x 5 kilometer). Aangezien met de schaal van kilometerhokken of uurhokken een groter gebied wordt beschouwd dan alleen de onderzoekslocatie, betekent dit niet dat de kritische soorten ook daadwerkelijk voorkomen binnen de begrenzing van de onderzoekslocatie. Verder zijn sommige verspreidingsgegevens niet erg actueel. Dit betekent dat de meest recente verspreidingsgegevens reeds verouderd kunnen zijn. De meeste te gebruiken gegevens vormen daarom geen uitsluitel over het aantal soorten en type waarneming van een soort in het betreffende gebied, maar enkel een indicatie over het voorkomen.

4 TOEPASSING VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING

4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk geeft achtergrondinformatie over de natuurwetgeving waaraan de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie wordt getoetst. Er wordt een globale toelichting gegeven ten aanzien van potentiële overtredingen van de Flora- en faunawet bij de meest voorkomende soorten en soortgroepen. Dit hoofdstuk is niet toegespitst op de situatie op de onderzoekslocatie, maar geeft enkel een beschrijving van de vigerende wetgeving.

4.2 Flora- en faunawet

De Europese natuurwetgeving is in Nederland, op het gebied van de soortbescherming, uitgewerkt in de Flora- en faunawet. Deze wet heeft tot doel alle in Nederland in het wild voorkomende planten- en diersoorten te beschermen en in stand te houden. Om dit doel te bereiken, bevat de wet een aantal verbodsbepalingen (zie tabel I). Hierbij wordt het zogenaamde “nee, tenzij...” principe gehanteerd. Dit wil zeggen dat activiteiten met een (potentieel) schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn (“nee”). Van dit verbod kan echter onder voorwaarden (“tenzij”) afgeweken worden door ontheffingen of vrijstellingen.

Tabel I. Verbodsbepalingen Flora- en faunawet

Artikel 8	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Artikel 9	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Artikel 10	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
Artikel 11	Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Voor de Flora- en faunawet geldt dat vaste rust- en verblijfplaatsen van bepaalde soorten zijn beschermd. De Flora- en faunawet maakt onderscheid in drie beschermingscategorieën. Iedere categorie heeft zijn eigen ontheffingsmogelijkheden en toetsingscriteria. Hierbij vallen vogels onder een aparte categorie.

Tabel II. Soortbeschermingscategorieën Flora- en faunawet

Tabel 1 algemeen beschermde soorten
Voor de soorten in Tabel 1 van de Flora- en faunawet geldt, bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik, een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing in het kader van artikel 75 aangevraagd te worden. Voorbeelden zijn: ree, haas konijn, egel, bruine kikker, gewone pad, wijngaardslak, brede wespenorchis, grote kaardenbol
Tabel 2 overige beschermde soorten
Voor de soorten in Tabel 2 van de Flora- en faunawet dient bij overtreding van de verbodsbepalingen een ontheffing aangevraagd te worden. Echter indien er volgens een door het Ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode gewerkt wordt, geldt er bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik, een vrijstelling van de verbodsbepalingen en hoeft er geen ontheffing aangevraagd te worden. De ontheffingaanvraag wordt getoetst aan het criterium ‘doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort’ (‘lichte toets’). Voorbeelden zijn: eekhoorn, steenmarter, kleine modderkruiper, gele helmblom, steenbreekvaren, tongvaren, maretak

Tabel 3 strikt beschermde soorten

Voor de soorten van Tabel 3 van de Flora- en faunawet dient bij overtreding van de verbodsbepalingen bij alle activiteiten (waaronder ruimtelijke ontwikkeling en inrichting) een ontheffing aangevraagd te worden. In een zeer beperkt aantal gevallen kan er op basis van een door het Ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode een vrijstelling verleend worden voor de ontheffingsverplichting bij een zeer beperkt aantal activiteiten.

De ontheffingaanvraag wordt getoetst aan een drietal criteria (uitgebreide toets). Bij de uitgebreide toets dient aan alle afzonderlijke criteria te worden voldaan. De criteria zijn als volgt: de activiteiten of werkzaamheden doen geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort, er is geen andere bevredigende oplossing (alternatief) voor de geplande activiteiten of werkzaamheden, die minder schade oplevert voor de betreffende soort en er moet sprake zijn van een bij de wet genoemd belang.

Voorbeelden zijn: das, waterspitsmuis, alle vleermuissoorten, rugstreeppad, boomkikker, kamsalamander

Vogels

Voor vogels geldt dat er altijd een ontheffing aangevraagd dient te worden. Indien activiteiten plaatsvinden waarbij verbodsbepalingen worden overtreden ten aanzien van (broed)vogels dient er een uitgebreide toets, zoals beschreven bij Tabel 3 Flora- en faunawet toegepast te worden. Bij broedvogels kan een overtreding in de meeste gevallen gemakkelijk voorkomen worden door de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren.

Bij een quickscan flora en fauna wordt in beeld gebracht of er (potentiële) vaste rust- of verblijfplaatsen aanwezig zijn van de soorten uit de verschillende beschermingscategorieën. Vervolgens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep verstorend kan zijn en of nader onderzoek noodzakelijk wordt geacht. Broedvogels en vleermuizen zijn soortgroepen uit de strengste beschermingscategorie. Voor de overige soortgroepen is de beschermingsstatus afhankelijk van de soort.

Broedvogels

Alle broedende inheemse vogels en hun nesten zijn wettelijk beschermd en vallen onder de strikt beschermde klasse (soorten tabel 3). De Flora- en faunawet regelt onder meer de bescherming van vogels in het broedseizoen: het verstoren van broedende vogels en jongen, of het vernielen van nesten en eieren is verboden.

Nesten van huismus, steenuil, sperwer, ransuil, kerkuil, boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, ooievaar, oehoe, roek, slechtvalk, wespandief en zwarte wouw zijn het gehele jaar beschermd. Het betreffen soorten uit de beschermingscategorieën 1 t/m 4 van de aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen (bron: Dienst Regelingen, 25 augustus 2009). De nestplaats, bomengroep of boomholte van een deel van deze soorten worden ook buiten het broedseizoen gebruikt. Een ander deel van deze soorten maken enkel gebruik van door andere vogelsoorten gemaakte nestgelegenheden, of maken ieder jaar gebruik van hetzelfde nest (of dezelfde nestlocatie).

Daarnaast is er een aantal soorten waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn, ondanks dat de soort ieder jaar op dezelfde plek terugkeert om te broeden (beschermingscategorie 5). Van deze soorten wordt verondersteld dat ze over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Voorwaarde hierbij is dat er in de directe omgeving wel geschikt habitat aanwezig is. Voorbeelden hiervan zijn spechtensoorten, huiszwaluw, boerenzwaluw, ekster, bosuil, torenvalk en holenbroeders als boomkruiper, koolmees en bonte vliegenvanger. Nestlocaties van soorten uit de beschermingscategorie 5 zijn in uitzonderlijke gevallen ook buiten het broedseizoen beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten genieten zowel binnen de Flora- en faunawet als binnen de Natuurbeschermingswet een strikte bescherming. Alle vleermuissoorten staan vermeld in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Dit betekent dat ze beschermd zijn tegen verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen. Onder deze vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: "het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort". Dit houdt in dat niet alleen alle verblijfplaatsen maar ook de verbindingen hiertussen (vliegroutes) en de foerageergebieden bescherming genieten.

Vleermuizen zijn streng beschermd omdat ze erg kwetsbaar zijn. De afgelopen vijftig jaar zijn sommige soorten erg zeldzaam geworden of geheel verdwenen. Wanneer overwinterende dieren worden verstoord, is de kans groot dat ze sterven omdat ze dan teveel van hun vetreserve gebruiken. Maar al te vaak worden bomen gekapt en oude gebouwen gerenoveerd of gesloopt. Als zich hierin een vleermuiskolonie bevindt, heeft dat negatieve gevolgen voor de vleermuisstand op lokaal niveau. Omdat ze meestal maar één jong per jaar krijgen, kan herstel erg lang duren. Vleermuizen kunnen zelf geen verblijfplaatsen maken en zijn dus afhankelijk van bestaande verblijfplaatsen. Daarnaast hebben ingrepen in het landschap ook negatieve gevolgen doordat foerageergebieden en vliegroutes, waar vleermuizen jaren achtereen gebruik van maken, verdwijnen. De impact die een ingreep kan hebben verschilt sterk per situatie en per soort waardoor meestal gedetailleerde gegevens nodig zijn om een passend advies te geven.

Algemene Zorgplicht

De algemene zorgplicht houdt in dat een ieder die redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen nadelige gevolgen voor de flora en fauna kunnen ontstaan, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten of maatregelen te nemen om de nadelige gevolgen te voorkomen. Zo kan er bijvoorbeeld rekening worden gehouden met amfibieën en kleine zoogdieren worden wanneer materialen en houtstapels, waaronder de dieren verblijven, worden verwijderd.

Tabel III. Algemene Zorgplicht

Algemene Zorgplicht (artikel 2)
Een belangrijk uitgangspunt binnen de Flora- en faunawet is dat op elke burger de plicht rust om voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun directe leefomgeving. Dit houdt in dat iedereen zich dient in te spannen om de nadelige gevolgen voor een soort te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken. De zorgplicht is te allen tijde van toepassing, ook al vindt er geen overtreding van een verbodsbepaling plaats.

De algemene zorgplicht is in de meeste gevallen voornamelijk van toepassing op beschermde soorten die staan vermeld in Tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit betreffen algemeen voorkomende soorten, waarvoor bij ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling geldt. Indien er aanleiding is maatregelen te nemen ten aanzien van de zorgplicht, zal dat voor de betreffende soortgroep worden aangegeven.

4.3 Gebiedbescherming

De quickscan flora en fauna toetst voornamelijk aan de Flora- en faunawet. Indien een plangebied in of nabij een gebied is gelegen dat tot de EHS behoort of onder de Natuurbeschermingswet valt, dient te worden bepaald of er een effect valt te verwachten. Bij een toetsing aan de Natuurbeschermingswet spelen vaak andere facetten mee, zoals de aanwezige doelsoorten en kernwaarden van het betreffende beschermde gebied.

Natura 2000

De Natuurbeschermingswet 1998 heeft tot doel bijzondere natuurgebieden in Nederland te beschermen en in stand te houden. De wet omvat onder andere de richtlijnen van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn ten aanzien van gebiedsbescherming. Doordat de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn beide zijn opgenomen in de Natura 2000-wetgeving, zijn de termen “Habitatrichtlijngebied” en “Vogelrichtlijngebied” komen te vervallen. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de Europese Unie. Handelingen die een negatieve invloed hebben op gebieden die binnen dit netwerk vallen, worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Een vergunning is vereist. Door middel van het Nederlandse vergunningsstelsel wordt een zorgvuldige afweging gewaarborgd. De vergunningen zullen beoordeeld en afgegeven worden door het Ministerie van Economische Zaken (via Dienst Regelingen) of door de Provincie.

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

De Nederlandse Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een netwerk van gebieden dat planten- en diersoorten in staat stelt zich door en tussen verschillende natuurgebieden te verplaatsen. Het netwerk moet voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat gebieden hun ecologische waarde verliezen. De EHS is onderdeel van een Europees ecologisch netwerk en bestaat uit kerngebieden (in Nederland de Natura-2000 gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en de Wetlands) of verweven gebieden (gericht op de verweving van landbouw, wonen en natuur) die onderling verbonden worden door ecologische verbindingzones. Ecologische verbindingzones zijn stroken en stukjes natuur die de verspreid liggende natuurgebieden met elkaar verbinden. Op deze manier kunnen dieren en planten zich van het ene naar het andere leefgebied verplaatsen. Met name de kleine populaties die met uitsterven worden bedreigd, blijven hierdoor levensvatbaar. Negatieve invloed op de werking van een verbinding of aantasting van een verbinding dient vermeden en gecompenseerd te worden zodat het netwerk niet verslechtert.

5 ONDERZOEKSRESULTATEN

5.1 Vogels

Broedvogels (nest jaarrond beschermd, volgens beschermingscategorie 1 t/m 4)

Tijdens het veldbezoek zijn twee huismussen aangetroffen in de meest noordelijk gelegen rundveestal (figuur 6 en 7). Het is niet te verwachten dat huismus nesten heeft in één van de stallen of schuren. De stallen en schuren zijn geïnspecteerd op het voorkomen van nestresten, deze zijn niet aangetroffen. De te slopen bebouwing biedt wegens het grotendeels ontbreken van dakbeschot en wegmogelijkheden geen geschikte nestgelegenheid voor huismus. Huismussen foerageren vaak in veestallen waar voedsel voor de soort is te vinden. De aanwezige huismussen hebben naar verwachting hun nesten grotendeels onder de dakpannen van de daken van de woningen in de omgeving van de onderzoekslocatie, langs het Middelblok.

Figuur 6. Stal waarin huismus foerageert.

Figuur 7. Aangetroffen huismus.

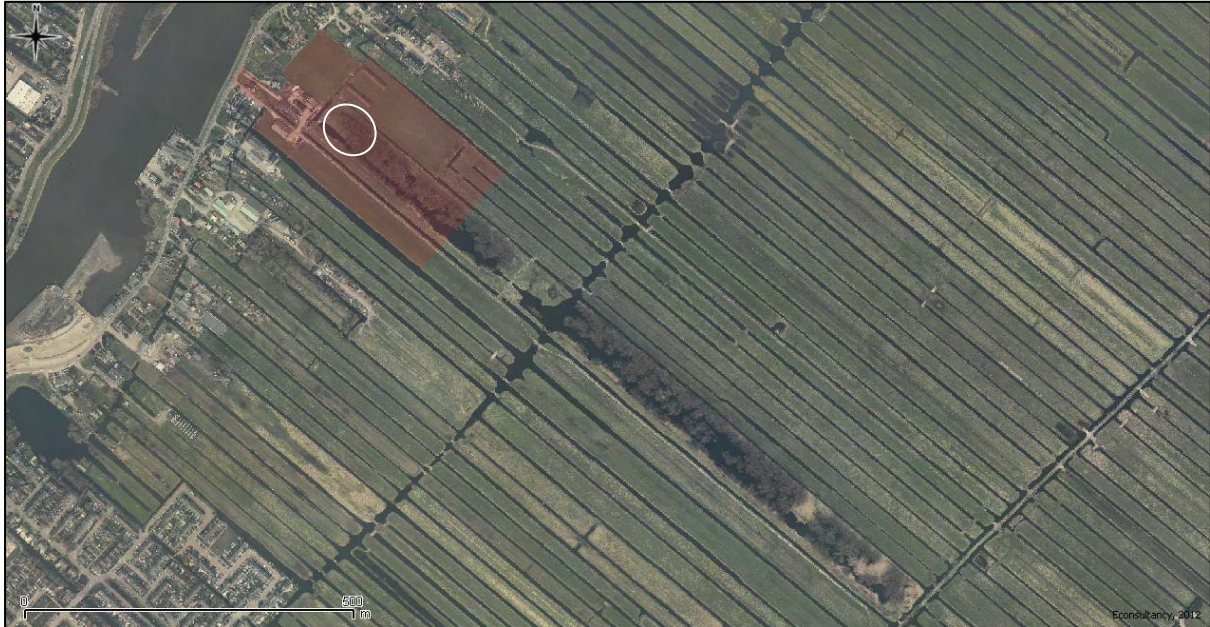
De rundveestallen zijn voorzien van golfplaten daken. De ruimte onder de golfplaten vormt geen geschikte broedgelegenheid voor de gierzwaluw. Op de droogschuren zijn wel dakpannen gelegen. Wegens het ontbreken van dakbeschot onder de dakpannen van de schuren is eveneens geen geschikte nestgelegenheid voor de soort aanwezig. Het is uitgesloten dat in de te slopen bebouwing op de onderzoekslocatie nestlocaties van gierzwaluw aanwezig zijn.

Met name de open schuren bieden potentiële gebruiksmogelijkheden voor steen- of kerkuil. Tijdens het veldbezoek is gericht gezocht naar sporen, zoals nestresten, nestmogelijkheden, braakballen, uitwerpselen of veren van steen- of kerkuil. De knotwilgen bieden wegens het ontbreken van geschikte holtes geen geschikt broedbiotoop voor steenuil. Er zijn geen sporen gevonden of indicaties dat één van de uilensoorten van de onderzoekslocatie gebruik maakt als vaste rust- of verblijfplaats.

Ten behoeve van de ingreep worden geen bomen gekapt. Er wordt een wandelverbinding gerealiseerd door het meest noordelijke gedeelte van de elzenbosschage die vervolgens zijn weg vervolgt langs het zuidelijk deel van de bosschage (zie figuur 5, bladzijde 5). Dit deel van de elzenbosschage is tijdens het veldbezoek gecontroleerd op aanwezigheid van nesten van jaarrond beschermde soorten (zie figuur 8 witte cirkel).

Er zijn geen nesten, zoals horsten, waarvan het vermoeden kan bestaan dat deze in gebruik zijn van buizerd, aangetroffen. De bosschages op en in de directe omgeving van de onderzoekslocatie kunnen gebruikt worden door sperwer. Sperwer is een vogelsoort die tot broeden kan komen in bosjes op wat rustigere plaatsen nabij bebouwing, mede door toenemende predatiedruk door havik in bosgebieden. Sperwer maakt vaak gebruik van meerdere nesten, die jaarlijks worden afgewisseld. Daartoe gebruikt de soort vaak duivennesten.

Tijdens het veldbezoek zijn geen nesten of indicaties (zoals plukplekken) aangetroffen dat sperwer van dit deel van de bosschages gebruik maakt. Mogelijk dat de soort van de bosschages ten oosten van de onderzoekslocatie gebruik maakt, daarin vinden geen werkzaamheden plaats.

Figuur 8. Bosschages onderzoekslocatie en directe omgeving.

Voor de overige vogelsoorten uit deze beschermingscategorie vormt de onderzoekslocatie geen geschikt habitat.

Broedvogels (nest in bepaalde gevallen jaarrond beschermd, volgens beschermingscategorie 5)

De broedvogels die onder de beschermingscategorie 5 vallen, zijn voornamelijk hollenbroeders. Maar ook soorten als ekster, huiszwaluw en boerenzwaluw zijn onder bepaalde gevallen jaarrond beschermd en vallen onder deze beschermingscategorie. Of er sprake is van jaarronde bescherming is onder andere afhankelijk van het voorkomen van grote aantallen en de aanwezigheid van voldoende alternatieve nestgelegenheid in de omgeving. Er zijn in of aan de rundveestallen geen nestresten aangetroffen van boerenzwaluw of huiszwaluw. Er zijn in de bomen geen holtes aangetroffen. Ten behoeve van de ingreep worden geen bomen gekapt. Voor categorie 5 soorten als pimpel- en koolmees en zwarte roodstaart biedt de onderzoekslocatie weinig geschikte nestlocaties. De droogschuren bieden wegens het ontbreken van dakbeschot onder de dakpannen geen geschikte nestgelegenheid. Eveneens zijn onder de golfplaten van de overige te slopen stallen geen nestresten aangetroffen. Er zijn geen aanwijzingen gevonden dat binnen de invloed van de ingreep broedvogelsoorten voorkomen uit de beschermingscategorie 5.

De onderzoekslocatie is in de huidige situatie ongeschikt als nestlocatie voor de oeverzwaluw. De soort komt echter in de omgeving van Gouderak voor. Ten aanzien van de oeverzwaluw wordt opgemerkt dat de soort zandhopen op bouwterreinen snel kunnen koloniseren als broedplaats. In dit kader wordt geadviseerd vestiging van de soort te voorkomen door het vermijden van steile zandwanden (zanddepots).

Broedvogels (nest niet jaarrond beschermd, bescherming alleen gedurende broedseizoen)

Door de aanwezigheid van bosschage, bomen en struiken zijn er op de onderzoekslocatie geschikte nestlocaties aanwezig voor algemene vogels als merel, heggenmus, winterkoning, roodborst en houtduif. In de te slopen bebouwing kunnen algemene broedvogelsoorten als lijsterachtigen en winterkoning nestgelegenheid vinden.

Slaapplaatsen

Sommige vogelsoorten zoals houtduif, kauw en huismus, maar ook ransuilen, maken vooral buiten het broedseizoen gebruik van gemeenschappelijke slaapplaatsen. Meestal wordt hierbij beschutting gezocht in de vorm van dichte begroeiing, hoge bomen, of de veiligheid van open water. Op de onderzoekslocatie kunnen gemeenschappelijke slaapplaatsen aanwezig zijn in de bosschages (o.a. houtduif) en op het water. Dergelijke slaapplaatsen zijn met de huidige interpretatie van de Flora- en faunawet volgens Dienst Landelijk Gebied niet beschermd. Eveneens zal er geen sprake zijn van aantasting van slaapplaatsen.

5.2 Vleermuizen

Volgens het cursusdictaat "Vleermuizen en Planologie" (Limpens., *et al* 2010) is de onderzoekslocatie gelegen in een deel van Nederland waar de volgende vleermuissoorten potentieel kunnen voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, tweekleurige vleermuis, gewone grootoorvleermuis, franjestaart, meervleermuis, baardvleermuis en watervleermuis.

Verblijfplaatsen op de onderzoekslocatie

De droogschuren op de onderzoekslocatie zijn niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De schuren zijn open en opgebouwd uit houten platen en dakpannen zonder beschot, waardoor er voor vleermuizen geen geschikte wegkruipmogelijkheden zijn (figuur 9).

Figuur 9. Te slopen schuren.

De meest zuidelijk gelegen rundveestal is voorzien van een spouwmuur. Op één plek, aan de noordzijde van het gebouw, is de spouwmuur in principe toegankelijk voor vleermuizen (zie figuur 10). Voor het overige deel is de spouwmuur niet toegankelijk, omdat de golfplaten de spouwmuur afdichten. Verder zijn er bij de stallen geen ruimtes achter betimmeringen, of andere ruimtes aanwezig waar vleermuizen kunnen verblijven. In de bomen op en in de directe omgeving van de onderzoekslocatie zijn geen holtes aangetroffen waar vleermuizen gebruik van kunnen maken als verblijfplaats.

Figuur 10. Zuidelijk gelegen rundveestal.

De functie als verblijfplaats voor vleermuizen beperkt zich tot één plek in de rundveestal. Deze toegankelijke plek voor vleermuizen is aan de noordzijde (koude kant) gesitueerd. De kans op aanwezigheid van een vaste rust of verblijfplaats is niet erg groot, echter ook niet geheel op voorhand uit te sluiten.

Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie

Door de herinrichting van de onderzoekslocatie worden door de onderlinge afstand tot mogelijke verblijfplaatsen geen potentieel belangrijke aanvliegroutes aangetast en zal er geen verstoring plaatsvinden van een in de omgeving gelegen verblijfplaats.

Foeragerende vleermuizen

De onderzoekslocatie zal, gelet op het aanwezige habitat gebruikt kunnen worden door in de omgeving verblijvende vleermuizen als gewone dwergvleermuis en laatvlieger om te foerageren. Door de voorgenomen ingreep zal het aanbod van foerageermogelijkheden niet in het geding komen. Doordat er op de onderzoekslocatie natuurontwikkeling plaats zal vinden, zal dit juist ten goede komen aan het aanbod van foerageermogelijkheden voor vleermuizen.

Vliegroutes

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Door de herinrichting van de onderzoekslocatie worden geen vliegroutes verstoord.

5.3 Overige zoogdieren

Licht beschermde soorten

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor een aantal soorten grondgebonden zoogdieren. Het gaat daarbij om algemene soorten als haas, veldmuis en mol. Voor dergelijke algemeen voorkomende soorten geldt in het kader van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling, waardoor een ontheffing bij verstoring niet noodzakelijk is. Onder de schuren liggen materialen opgeslagen, waaronder enkele houtstapels/ blokken die door kleine zoogdiersoorten gebruikt kunnen worden als schuil/ overwinteringsplek.

Streng beschermde soorten

Op basis van habitatkenmerken (vrij snel stromend tot stilstaand water met een watervegetatie en begroeide oevers) is het niet geheel op voorhand uit te sluiten dat waterspitsmuis op de onderzoekslocatie voorkomt. De waterspitsmuis komt meestal voor waar watervegetatie aanwezig is, maar soms ook waar deze afwezig is (Verbeylen G. & Marien G. 2009). De waterspitsmuis is echter een lastig te inventariseren soort: ze komen voor in vermoedelijk lage dichtheden en worden niet snel gevangen door de verborgen levenswijze. Eveneens is er een gebrek aan verspreidingsinformatie, populatiestatus en habitatvoorkeuren. Er is daarom geen betrouwbare methode voorhanden om de soort vast te stellen dan wel uit te sluiten. De onderzoekslocatie heeft een omvang van 6,3 hectare, waarvan 5,4 hectare aangewend zal worden voor de inrichting en ontwikkeling van nieuw particulier landschap- en natuurbeheer.

Ten behoeve van natuurontwikkeling worden binnen de onderzoekslocatie nieuwe wateren gegraven met schuine oevers voorzien van rietkragen en worden de gronden ecologisch beheerd (bloemrijk grasland). Hierdoor zal er geen sprake zal zijn van aantasting van habitat van waterspitsmuis.

Habitats onderhevig aan menselijke verstoring (zoals wandelen, fietsen, roeien) worden door waterspitsmuis niet vermeden. De waterspitsmuis komt voor in habitats die door mensen gemaakt zijn en regelmatig beheerd worden. Werkzaamheden als dempen en leegpompen kan tot tijdelijke negatieve gevolgen leiden ten aanzien van vaste rust- of verblijfplaatsen van waterspitsmuizen.

Het voorkomen van overige grondgebonden zoogdieren waarvoor geen vrijstelling geldt, is tijdens het veldbezoek niet vastgesteld. Vanwege het ontbreken van geschikt habitat en op basis van verspreidingsgegevens kan het voorkomen ervan redelijkerwijs worden uitgesloten.

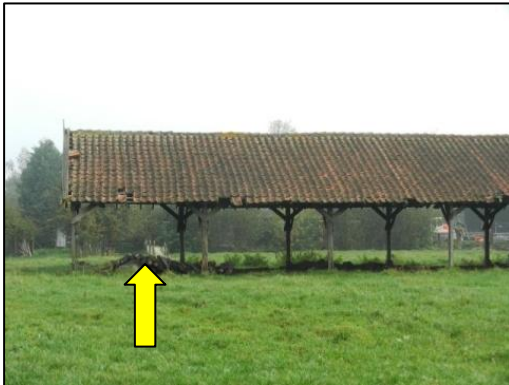
5.4 Reptielen, amfibieën en vissen

Reptielen

Volgens verspreidingsgegevens van RAVON (Tijdschrift RAVON 42, december 2011) zijn in de omgeving van de onderzoekslocatie waarnemingen bekend van ringslang. Het is op basis van het habitat niet op voorhand uit te sluiten dat de ringslang op de onderzoekslocatie voorkomt. In de polder Middelblok, waar de onderzoekslocatie deel van uit maakt, bevinden zich relatief veel ringslangen (Bron: Natuur en Vogelwerkgroep Krimpenerwaard), waardoor de ringslang op de onderzoekslocatie niet is uit te sluiten. Ringslangen gebruiken warme, vochtige plekken om hun eieren af te zetten. In een natuurlijke situatie zijn dat aangespoeld materiaal, rottende boomresten of composterende bladhoppen, muizenholen, onder mosplakkaten, onder en tussen stenen, en in rottende boomstronken, maar ook door de mens aangelegde mest-, blad-, zaagsel-, houtsnipper- en composthoppen. Overwintering vindt plaats op droge en vorstvrije plekken zoals onder schors/houthopen, in basaltdijken, spoordijken, puinhellingen, ruïnes, kelders, vermolmde boomstronken, rietscholven en stromijen (Bron: Nederlands soortenregister).

Binnen de invloedssfeer van de ingreep zijn geen potentiële (zichtbare) eiafzetplaatsen (broeihoop/composthoppen) van de soort gevonden.

De onderzoekslocatie wordt natuurvriendelijk ingericht. Van aantasting van leefgebied is door de ingreep geen sprake. Onder de schuren liggen materialen opgeslagen, waaronder enkele houtstapels/blokken, die potentieel geschikte overwinteringsplekken voor ringslang vormen. Op de onderzoekslocatie is verder geen geschikt habitat voor reptielen aanwezig.

Figuur 11. Opslag van houten en andere materialen.

Amfibieën

Volgens verspreidingsgegevens van RAVON (Tijdschrift RAVON 42/ December 2011/ Jaargang 14/ Nummer 4) zijn binnen enkele kilometers van de onderzoekslocatie de volgende amfibieënsoorten waargenomen: kleine watersalamander, gewone pad, rugstreeppad, meerkikker en bruine kikker. Rugstreeppad is een opportunistische pionier met een voorkeur voor schaars begroeide gronden en ondiepe wateren en kan snel en over grote afstanden nieuw leefgebied in de vorm van braakliggende terreinen koloniseren. Voor rugstreeppad zijn de watergangen op de onderzoekslocatie niet geschikt als voortplantingswater voor de soort wegens de diepte en het ontbreken van een pionierkarakter. De ruimte met houtstapels/ blokken, opgeslagen onder de schuren, kunnen potentieel geschikte overwinteringsplekken voor algemene amfibieën en rugstreeppad vormen.

De onderzoekslocatie biedt verder geschikt habitat voor algemeen voorkomende amfibieënsoorten als meerkikker, gewone pad en kleine watersalamander. Zwaardere beschermde soorten zijn op basis van habitat en geografische verbreiding niet te verwachten.

Vissen

Volgens verspreidingsgegevens van RAVON (Tijdschrift RAVON 42, december 2011) zijn binnen enkele kilometers van de onderzoekslocatie waarnemingen bekend van kleine modderkruiper en bittervoorn. De bittervoorn komt voor in langzaam stromende en stilstaande zoete wateren. Dit kunnen ook poldersloten zijn. Dit geldt eveneens voor kleine modderkruiper. Tijdens het veldbezoek is een zwanenmossel aangetroffen op het land. Bittervoorn is voor zijn voortplanting afhankelijk van zwanenmossels. Het is op basis van het habitat niet op voorhand uit te sluiten dat bittervoorn of kleine modderkruiper gebruik maakt van de wateren op de onderzoekslocatie.

5.5 Ongewervelden

Libellen

De onderzoekslocatie ligt in het geografische verspreidingsgebied van de groene glazenmaker. De groene glazenmaker is afhankelijk van de waterplant krabbenscheer en komt voor in de omgeving van wateren met krabbenscheer. De onderzoekslocatie heeft een agrarische gebruiksfunctie voorzien van voedselrijke wateren, waardoor krabbenscheer en groene glazenmaker op de onderzoekslocatie niet zijn te verwachten. Gelet op het aanwezige habitat op de onderzoekslocatie, de habitateisen en geografische verspreiding van beschermde soorten, is het niet te verwachten dat er beschermde libellensoorten van de onderzoekslocatie gebruik maken.

Dagvlinders

Beschermde dagvlinders stellen specifieke eisen aan het voortplantingshabitat. Bij het habitat is het belangrijk dat aan de eisen van alle stadia van de vlindersoort wordt voldaan. Dit betekent dat zowel de rupsen, poppen als vlinders moeten kunnen overleven. Voor de vlinders geldt dat er een geschikte temperatuur en luchtvochtigheid aanwezig moet zijn, dat wordt beïnvloed door aanwezigheid van vegetatie. Als voedsel dienen waardplanten voor de rupsen en nectarplanten voor de vlinders aanwezig te zijn. Voor de beschermde soorten in Nederland geldt dat deze veelal gebonden zijn aan zeldzame waardplanten, die vaak alleen in natuurterreinen zijn te vinden. Het is uitgesloten dat er binnen de onderzoekslocatie geschikt habitat aanwezig is voor een (deel)populatie van een beschermde vlindersoort.

Platte schijfhoren

In Nederland leeft de platte schijfhoren overwegend in ondiepe, onbeschaduwde wateren met een uitbundige onderwatervegetatie. De dieren worden onder andere aangetroffen in plassen en sloten van (veen-)weidegebieden. Vaak spelen draadwieren een rol bij de voorplanting; hierin leven vooral jonge exemplaren. Indien de soort aanwezig is in voedselrijke poldersloten, dan groeien daar vaak smalle waterpest, grof hoornblad, kikkerbeet, klein-, Veelwortelig puntkroos en -in kwalitatief betere sloten- daarnaast nog brede waterpest, kranswieren en krabbescheer (veengebieden) en glanzig fonteinkruid en kransvederkruid (kleigebieden) (Boesveld *et al.* 2011). Volgens gegevens van het Waterschap en de bevindingen tijdens het veldbezoek zijn waterplanten aanwezig als kikkerbeet, smalle waterpest, grof hoornblad. Hierdoor is de aanwezigheid van de platte schijfhoorn niet op voorhand uit te sluiten in de wateren op de onderzoekslocatie.

Kevers

De keversoorten die beschermd zijn krachtens de Flora- en faunawet stellen zeer hoge eisen aan hun biotoop, zijn veelal erg zeldzaam en komen slechts in enkele natuurgebieden in Nederland voor (Huijbregts 2003). Gezien de geografische ligging van de onderzoekslocatie zou alleen de gestreepte waterroofofkever voor kunnen komen (Cuppen 2005). De soort komt vooral voor in het binnenland in onvervuild, voedselarm tot matig voedselrijk water van meer dan 50 cm diepte met een goede waterkwaliteit. Tijdens het veldbezoek zijn soorten die indicierend zijn voor voedselrijke omstandigheden, zoals grof hoornblad, kikkerbeet en smalle waterpest. De onderzoekslocatie vormt door de waterkwaliteit (eutroof karakter) naar verwachting geen geschikt biotoop voor deze soort.

5.6 Vaatplanten

Gelet op het agrarische gebruik en daarmee de voedselrijkdom van de onderzoekslocatie is het niet te verwachten dat er op de onderzoekslocatie strikt beschermde planten voorkomen. Uit geraadpleegde gegevens van het Waterschap Hoogheemraadschap Schieland en Krimpenerwaard blijkt dat er geen beschermde planten op de onderzoekslocatie zijn aangetroffen. De aanwezigheid van zwanenbloem of dotterbloem (tabel 1) is niet geheel uit te sluiten op basis van de flauwere oevers en de waterkwaliteit. Voor de soorten geldt echter een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling, waardoor ontlasting bij verstoring niet aan de orde is. Steng beschermde soorten waarvoor geen vrijstelling geldt zijn op basis van de omgevingscondities niet te verwachten op de onderzoekslocatie.

6 TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING

6.1 Inleiding

Als gevolg van de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie kunnen er overtredingen van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet optreden of kan er sprake zijn van negatieve gevolgen voor door de wetgever vanuit natuurwetgeving beschermde gebieden. In dit hoofdstuk wordt beschreven voor welke soorten er sprake is van dreigende overtreding van de Flora- en faunawet en overige natuurwetgeving en of met eenvoudige maatregelen overtreding is te voorkomen. Verder wordt beschreven voor welke soorten een vervolgetraject noodzakelijk is, bijvoorbeeld omdat toetsing van de ingreep aan de Flora- en faunawet op basis van de huidige onderzoeksinspanning niet mogelijk is, en wat de eventuele consequenties zijn ten aanzien van vergunningen en ontheffingen.

6.2 Flora- en faunawet

Broedvogels

In de te slopen bebouwing kunnen algemene broedvogelsoorten als lijsterachtigen en winterkoning nestgelegenheid vinden. Voor de algemeen verwachten broedvogels geldt dat, indien groen op de onderzoekslocatie, buiten het broedseizoen wordt verwijderd en de sloop van de bebouwing buiten het broedseizoen plaatsvindt, er geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot broedvogels. In de Flora- en faunawet wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen. Het (laten) uitvoeren van een controle op de aanwezigheid van een broedgeval voor aanvang van de werkzaamheden, kan voorkomen dat er onnodige vertraging van de plannen en verstoring van broedvogels plaatsvindt.

Ten aanzien van oeverzwaluwen die in de omgeving van de onderzoekslocatie voorkomen wordt opgemerkt dat de soort zandhopen op bouwterreinen snel kunnen koloniseren als broedplaats. In dit kader wordt geadviseerd vestiging van de soort te voorkomen door het vermijden van steile zandwanden (zanddepots).

Vleermuizen

De meest zuidelijk gelegen rundveestal is op één plek, aan de noordzijde van het gebouw, toegankelijk voor vleermuizen. Het uitsluiten of vaststellen van een verblijfplaats van vleermuizen is alleen mogelijk door het uitvoeren van een vleermuisonderzoek gedurende 4 tot 5 waarneemmomenten in het actieve seizoen van de soortgroep (april t/m september).

De onderzoekslocatie vormt foerageerhabitat voor vleermuizen. Doordat er op de onderzoekslocatie natuurontwikkeling plaats zal vinden zal dit ten goede komen aan het aanbod van foerageermogelijkheden voor vleermuizen. Wel wordt geadviseerd om in de toekomstige situatie geen lichtpunten op omstaande bomen/ bosschages en nieuwe natuur te richten.

Waterspitsmuis

Op basis van habitatkenmerken is het niet op voorhand uit te sluiten dat waterspitsmuis op de onderzoekslocatie voorkomt. Omdat het niet op voorhand is uitgesloten dat door de werkzaamheden vaste rust- of verblijfplaatsen van de soort worden aangetast wordt aanvullend onderzoek naar de soort noodzakelijk geacht. De waterspitsmuis is echter een lastig te onderzoeken soort die door middel van leefvallen gevangen kan worden. De vangkans is klein voor deze schuwe soort. Het onderzoek dient te worden uitgevoerd in het najaar (augustus t/m oktober), omdat in deze periode de dichtheid van muizen het grootst is en daarmee ook de trefkans.

Algemene zoogdieren en amfibieën

In het kader van de algemene zorgplicht dient bij het verwijderen van materialen als houtstapels rekening te worden gehouden met aanwezigheid van kleine zoogdiersoorten en amfibieën. De aanwezige dieren moeten de gelegenheid krijgen om weg te komen. Het verwijderen van houtstapels/ blokken dient daarom bij voorkeur niet worden uitgevoerd tijdens de winter, aangezien de meeste soorten sterk afhankelijk zijn van beschutting.

Rugstreeppad

Om vestiging van rugstreeppad op de onderzoekslocatie te voorkomen wordt geadviseerd om gedurende de werkzaamheden de aanwezigheid van tijdelijke wateren (snel opwarmende regen /waterplassen) te voorkomen. Daarnaast wordt aanbevolen om de aanwezigheid van grond/ zanddepots te voorkomen omdat rugstreeppadden zich hierin kunnen gaan ophouden. Het is niet op voorhand uit te sluiten dat de ruimte met houtstapels/ blokken, opgeslagen onder de schuren, een winterverblijfsfunctie hebben voor de rugstreeppad. In de winter leven rugstreeppadden verborgen in de grond. Het is praktisch niet mogelijk om de functie winterverblijfplaatsen te onderzoeken. In dit kader wordt geadviseerd de droogschuren te slopen en de materialen te verwijderen buiten de winterperiode. Elders binnen de onderzoekslocatie worden takkenhopen gerealiseerd als vervanging van de huidige (potentiële) winterverblijfplaats functie. De maatregelen worden opgenomen in een ecologisch werkprotocol.

Reptielen

Het is niet op voorhand uit te sluiten dat de ruimte met houtstapels/ blokken, opgeslagen onder de schuren, een winterverblijfsfunctie heeft voor de ringslang. In het vroege voorjaar van half maart tot eind april dient te worden onderzocht of de droogschuren in gebruik zijn als winterverblijfplaats voor ringslang.

Vissen

Het is op basis van het habitat niet op voorhand uit te sluiten dat bittervoorn of kleine modderkruiper gebruik maakt van de wateren op de onderzoekslocatie. Door middel van het uitvoeren van een aanvullend visonderzoek kan vastgesteld worden of de soorten aanwezig zijn in de watergang.

Ongewervelden

Het voorkomen van platte schijfhoorn is op basis van het habitat niet op voorhand uit te sluiten in de wateren op de onderzoekslocatie. Aanvullend onderzoek naar het voorkomen van de soort wordt noodzakelijk geacht in het te dempen deel van de watergang. Aanvullend onderzoek naar de platte schijfhoorn dient te worden uitgevoerd in juli en augustus, na deze maanden neemt de trefkans op exemplaren sterk af.

Noodzaak tot nader onderzoek en aanvragen ontheffing artikel 75c Flora- en faunawet.

Om zekerheid te verkrijgen over het (actueel) voorkomen van beschermde soorten op de onderzoekslocatie wordt geadviseerd om een nader onderzoek uit te voeren naar vleermuizen, waterspitsmuis, ringslang, bittervoorn, kleine modderkruiper en platte schijfhoren. Indien er uit het onderzoek blijkt dat er verblijfplaatsen aanwezig zijn en daarmee overtredingen van de Flora- en faunawet dreigen, is het treffen van maatregelen aan de orde. Deze maatregelen dienen te worden opgenomen in een activiteitenplan. Een onderbouwing middels een activiteitenplan is noodzakelijk bij dreigende overtreding van de Flora- en faunawet die wordt voorkomen door het treffen van maatregelen, omdat met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid vast moeten komen te staan dat deze maatregelen ook daadwerkelijk de functie die het gebied heeft voor de soort(en), doen behouden. Voor het verstoren van verblijfplaatsen van (artikel 11) juridisch zwaarder beschermde soorten dient een ontheffing te worden aangevraagd. Ontheffing verkrijgen kan bijna altijd, maar men dient rekening te houden met een proceduretijd van 16 weken.

Op basis van de nader te verkrijgen informatie kan worden bepaald of verstoring/overtreding door de ingrepen ten aanzien van beschermde soorten aan de orde is. De mogelijk aanwezige verblijfsfuncties vormen echter geen belemmering voor de bestemmingsplanwijziging. Middels het tijdig treffen van de juiste maatregelen en het aanvragen van een ontheffing kunnen de voorgenomen plannen worden uitgevoerd.

6.3 Gebiedsbescherming

Natura 2000

De provincie Zuid-Holland en de gemeente Ouderkerk zijn betrokken bij de plannen met betrekking tot de ontwikkeling van het landgoed. Het gebied Broekvelden, Vettenbroek en Polder Stein is belangrijk voor bijzondere watervogels, het is in 2010 door het Rijk is aangewezen als Natura 2000-gebied. In het aanwijzingsbesluit zijn de begrenzing van het gebied en de doelen voor de instandhouding van deze watervogels vastgelegd. Door de plannen op de onderzoekslocatie is er geen sprake van directe verstoring van soorten binnen het Natura 2000-gebied. Het gebied is op ruime afstand tot de onderzoekslocatie gelegen (6,5 kilometer) en bovendien ligt de bebouwde kom van Gouda tussen het gebied en de onderzoekslocatie in, waardoor een versturende werking is uitgesloten. Het open water en de graslanden binnen het Natura 2000-gebied dienen als foerageer- en rustgebied (slaapplaats) voor watervogels. Echter de doelsoorten kleine zwaan, smient, kraakeend en slobbeend maken ook gebruik van veenweidegebieden buiten het Natura 2000-gebied en gebruiken het agrarisch gebied als foerageergebied.

Rond de onderzoekslocatie (binnen kilometerhok)/ polder Middelblok en omliggende polders zijn waarnemingen bekend van kleine zwaan, smient, slob- en kraakeend. De soorten foerageren verspreid in het poldergebied.

De instandhoudingsdoelstellingen voor Broekvelden, Vettenbroek en Polder Stein zijn als volgt (Bron: Ontwerpbeheerplan Broekvelden, Vettenbroek en Polder Stein, Ministerie van EL&I, 2010):

Kleine zwaan

Behoud oppervlakte en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 40 vogels (seizoensgemiddelde)

De landelijke staat van instandhouding van de soort is matig ongunstig (Ministerie van LNV, 2008). Uit het ontwerpbeheerplan komt naar voren dat, uitgaande van een instandhoudingsdoelstelling van 40 kleine zwanen (seizoensgemiddelde), er voldoende potentieel foerageergebied beschikbaar is binnen het Natura 2000-gebied.

In extreme situaties waarbij in meer dan de helft van het gebied verstoring optreedt blijft er voldoende potentieel foerageergebied beschikbaar voor de kleine zwaan. De trend voor deze soort is negatief in het Natura 2000-gebied. De belangrijkste oorzaak hiervoor wordt gezien in de toenemende beschikbaarheid van waterplanten in de randmeren; de aantallen kleine zwanen nemen in de randmeren toe, ten koste van de aantallen in andere delen van het land (Bron: Ontwerpbeheerplan Broekvelden, Vettenbroek en Polder Stein, Ministerie van EL&I, 2010).

Smient

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 7500 vogels (seizoensgemiddelde)

Op landelijk niveau is de populatie stabiel. Hoewel er enige verschuiving optreedt in de verspreiding (een toename in de Delta tegenover een lichte afname in delen van Friesland) is ook de verspreiding stabiel. De landelijke staat van instandhouding is als gunstig beoordeeld (Ministerie van LNV, 2008). Met de begrenzing van de ganzenfoerageergebieden zijn gebieden aangewezen voor overwinterende ganzen en smienten. Deze gebieden bieden gezamenlijk voldoende draagkracht voor overwinterende smienten in en rond het Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek en Polder Stein.

Krakeend

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 70 vogels (seizoensgemiddelde)

Het Natura 2000-gebied moet plaats bieden aan 70 krakeenden (seizoensgemiddelde). De landelijke staat van instandhouding van de soort is gunstig. Het Natura 2000-gebied zelf biedt voldoende foerageermogelijkheden/ draagkracht voor de soort. De krakeend is verspreid over het Natura 2000-gebied waargenomen, de plas Broekvelden Nettenbroek vormt de belangrijkste rust- en foerageerplaats. De grootste aantallen bevinden zich in plas Broekvelden/ Vettenbroek en de polder Sluipwijk (gegevens provincie). In de seizoenen 2003/2004 tot en met 2006/2007 is duidelijk een stijgende lijn in het aantal overwinterende vogels te zien. De trend is positief vanaf '75 en in de laatste vijf jaar (Bron: Ontwerpbeheerplan Broekvelden, Vettenbroek en Polder Stein, Ministerie van EL&I, 2010).

Slobeend

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 50 vogels (seizoensgemiddelde).

Het Natura 2000-gebied moet plaats bieden aan 50 slobeenden (seizoensgemiddelde). Over een lange periode (1981 tot 2003) bezien is het aantal slobeenden dat in Nederland overwintert stabiel. Jaarlijks zijn er echter grote fluctuaties tussen de aantallen. In combinatie met een stabiele Europese populatie en verdergaande verbetering van de waterkwaliteit heeft deze soort een gunstig toekomstperspectief. De landelijke staat van instandhouding is daarmee als gunstig beoordeeld (Ministerie van LNV, 2008) De slobeend is voornamelijk op de plas Broekvelden/ Vettenbroek aanwezig. In de graslandpolders worden duidelijk lagere aantallen geteld. Sinds het begin van de tellingen in de jaren '70 is een negatieve trend zichtbaar in de aantallen slobeenden (Figuur 4-12). De trend vanaf 98/99 is onzeker, er is geen betrouwbare trendindicatie mogelijk (website SOVON). Het leefgebied van de slobeend bestaat uit zoetwatermoeras, natte natuurgebieden, plassen en meren met ondiepe bochten en beschutte waterpartijen. In het Natura 2000-gebied komt de soort vooral voor op de plas Broekvelden/ Vettenbroek. Afhankelijk van de windrichting is op deze plas voldoende beschutting aanwezig (langs de oevers of achter de restanten van de eilandjes) tegen verstoring.

Uit de KRW-factsheet blijkt dat de biologische en chemische toestand van de plas op bijna alle parameters goed scoort. Macrofauna, doorzicht (zomergemiddelde) en zuurgraad zijn aandachtspunten (Hoogheemraadschap van Rijnland, 2009a). Op basis van deze resultaten is ingeschat dat er in de plas voldoende voedsel aanwezig is. (Bron: Ontwerpbeheerplan Broekvelden, Vettenbroek en Polder Stein, Ministerie van EL&I, 2010).

De onderzoekslocatie zelf vormt foerageergebied voor de kleine zwaan. Het noordelijke deel van de onderzoekslocatie, gelegen nabij de huidige bebouwing, zal gelet op het meer besloten karakter in mindere mate gebruikt worden als foerageergebied. De watervogels zijn redelijk schuw en zullen door de ontwikkeling op de onderzoekslocatie naar verwachting in de toekomst op verdere afstand van de toekomstige bebouwing en wandelroute foerageren, waardoor er een beperkt deel van het foerageergebied als verloren beschouwd kan worden. De vogels komen wijdverspreid in de omliggende polders voor. Voor kleine zwaan wordt in het beheerplan gesteld dat binnen de grenzen van het Natura 2000-gebied voldoende foerageer- en rustgebieden aanwezig zijn om de instandhoudingsdoelstelling te kunnen waarborgen. Ten aanzien van smient geldt dat de onderzoekslocatie en de directe omgeving geen status heeft als ganzenfoerageergebied. De onderzoekslocatie is dus niet van belang als foerageergebied voor de smienten uit het Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek en Polder Stein. De trend ten aanzien van krakeend binnen het Natura 2000-gebied is positief. In het beheerplan wordt gesteld dat binnen de grenzen van het Natura 2000-gebied voldoende foerageer en rustgebieden aanwezig zijn om de instandhoudingsdoelstelling te kunnen waarborgen. Op basis van het habitat en de ligging van de onderzoekslocatie nabij bebouwing is het niet te verwachten dat slobeend van de onderzoekslocatie gebruik maakt. Daarnaast biedt het Natura 2000-gebied zelf genoeg draagkracht voor slobeend. De geplande ontwikkeling op de onderzoekslocatie zal dus met zekerheid geen significant negatief effect hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek en Polder Stein.

Ecologische Hoofdstructuur

De onderzoekslocatie is gedeeltelijk gelegen binnen de Ecologische Hoofdstructuur. Het landgoed voorziet in de aanleg van nieuwe natuur (vochtig, nat schraalland en schraal bloemrijk grasland). In de huidige situatie is de onderzoekslocatie grotendeels in gebruik als agrarisch grasland. Het deel van de onderzoekslocatie dat binnen de EHS is gelegen blijft behouden en wordt versterkt. Door de ontwikkeling van het landgoed worden de EHS natuurdoelen kruidenrijk grasland en het areaal aan zoete plassen versterkt. Aangezien als gevolg van de landgoedontwikkeling de oppervlakte aan natuur (in aansluiting op bestaande natuur toeneemt) kan de ontwikkeling gezien worden als een versterking van de natuurwaarden in het gebied. Door de ontwikkeling is geen sprake van oppervlakteverlies van de EHS, de bebouwing van het landgoed wordt gerealiseerd buiten de begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur. De onderzoekslocatie en de directe omgeving heeft geen status als weidevogelgebied of als stiltegebied. Er wordt een wandelverbinding gerealiseerd ter plaatse van de EHS aansluitend op een bestaande wandelroute. Er zijn ter plaatse van de uitbreiding geen verstoringsecoologische waarden aangetroffen. Door de ontwikkeling van het landgoed zullen geen wezenlijke kenmerken of waarden van de EHS worden aangetast. Aandachtspunt daarbij is verstoring door mogelijk toenemende recreanten en aangrenzende bebouwing aan de EHS. De provincie Zuid-Holland is het bevoegde gezag in deze en zal hierin een eendoordeel hebben.

7 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Econsultancy heeft in opdracht van Rombou bv een quickscan flora en fauna uitgevoerd aan de Middelblok 79 te Gouderak in de gemeente Ouderkerk.

De quickscan flora en fauna is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging.

Voorgenomen ingreep

De initiatiefnemer is voornemens de gronden om te vormen tot landgoed. Daartoe worden de twee rundveestallen en de twee schuren gesloopt. De bedrijfswoning blijft gehandhaafd. De veehouderij zal worden verplaatst buiten de huidige onderzoekslocatie. Ten behoeve van de ingreep wordt een deel van de meest zuidelijk gelegen sloot gedempt (circa 60 meter). Er worden geen bomen gekapt. Op de onderzoekslocatie zal een compensatiewoning en een landgoed gerealiseerd worden. De onderzoekslocatie heeft een omvang van 6,3 hectare, waarvan 5,4 hectare aangewend zal worden voor de inrichting en ontwikkeling van nieuw particulier landschap- en natuurbeheer. Ten behoeve van natuurontwikkeling worden binnen de onderzoekslocatie nieuwe wateren gegraven met schuine oevers voorzien van rietkragen en worden de gronden ecologisch beheerd (bloemrijk grasland). Het landgoed zal publiekelijk worden opengesteld binnen de Natuurschoonwet. Er wordt een wandelverbinding gerealiseerd aansluitend op reeds bestaande wandelpaden.

De aanwezigheid van geschikt habitat op de onderzoekslocatie voor de verschillende soorten en soortgroepen is weergegeven in tabel I op de volgende pagina. In de tabel is samengevat of de voorgenomen ingreep mogelijk verstorend kan werken en wat de consequenties zijn voor eventuele vervolgstappen, zoals soortgericht nader onderzoek of vergunningtrajecten. In de tabel is verkort weergegeven welke maatregelen te treffen zijn om overtreding van de Flora- en faunawet voor bepaalde soortgroepen te voorkomen.

Tabel I. Overzicht geschiktheid onderzoekslocatie voor soortgroepen en te nemen vervolgstappen

Soortgroep		Geschikt habitat	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffings-aanvraag	Bijzonderheden / opmerkingen
Broedvogels	algemeen	ja	ja	nee	nee	Het verwijderen van nestgelegenheden buiten het broedseizoen uitvoeren. Ten aanzien van oeverwaluven wordt geadviseerd vestiging van de soort te voorkomen door het vermijden van steile zandwallen (zanddepots).
	jaarrond beschermd	nee	nee	nee	nee	-
Vleermuizen	verblijfplaatsen	ja	mogelijk	ja	mogelijk	Aanvullend onderzoek periode april t/m september
	foerageergebied	ja	nee	nee	nee	Aandacht voor verlichting
	vliegroutes	nee	nee	nee	nee	-
Grondgebonden zoogdieren		ja	mogelijk	ja	mogelijk	Aanvullend onderzoek waterspitsmuis periode augustus t/m oktober Aandacht voor zorgplicht algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren
Amfibieën		ja	mogelijk	nee	nee	Aandacht voor zorgplicht algemeen voorkomende amfibieën en rugstreeppad. Opnemen maatregelen t.a.v. rugstreeppad in ecologisch werkprotocol
Reptielen		ja	mogelijk	ja	mogelijk	Aanvullend onderzoek overwinteringsplaatsen ringslang periode half maart tot eind april
Vissen		ja	mogelijk	ja	mogelijk	Aanvullend visonderzoek bittervoorn/ kleine modderkruiper

Soortgroep	Geschikt habitat	Ingrep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffings-aanvraag	Bijzonderheden / opmerkingen
Libellen en dagvlinders	nee	nee	nee	nee	-
Overige ongewervelden	ja	mogelijk	ja	mogelijk	aanvullend onderzoek platte schijfthoren juli en augustus
Vaatplanten	nee	nee	nee	nee	-
Gebiedsbescherming	Gebied aanwezig	Ingrep verstorend	Nader onderzoek	Vergunning-plicht	
Natura 2000	6.5 km	nee	nee	nee	-
EHS	ja	nee	nee*	nee*	* Door de ontwikkeling van het landgoed zullen geen wezenlijke kenmerken of waarden van de EHS worden aangetast. Aandachtspunt is verstorend door mogelijk toenemende recreanten en aangrenzende bebouwing aan de EHS. De provincie Zuid-Holland is het bevoegde gezag in deze en zal hierin een eendoordeel hebben.

LITERATUUR

Boesveld, A., Gmelig Meyling, A.W. & van Lente, I. 2011. Verspreidingsonderzoek. Mollusken van de Europese Habitatrichtlijn. Resultaten van het inventarisatiejaar 2010. Platte schijfhoren *Anisus vorticulus*. Stichting ANEMOON, Bennebroek.

Bos, F., Bosveld, M., Groenendijk, D., van Swaay, C., Wynhoff, I. 2006. De dagvlinders van Nederland: verspreiding en bescherming. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden, KNNV Uitgeverij, Urecht, European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Creemers, R.C.M. & van Delft, J.J.C.W. (RAVON) (redactie) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey- Nederland, Leiden.

Cuppen, J.G.M. 2005. De gestreepte waterroofkever *Graphoderus bilineatus* in Zuid-Holland. EIS Nederland, Leiden.

Dienst Regelingen, soortenstandaard gewone dwergvleermuis 1.1, december 2011.

Dienst Regelingen, soortenstandaard Rugstreeppad 1.1, december 2011.

Unie van Waterschappen 2012. Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen. Goedgekeurd door het Ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie op 6 februari 2012. Unie van Waterschappen, Den Haag.

de Vries, H.H. & R. Ketelaar 2003. De groene glazenmaker in Zuid-Holland. Rapport VS2003.18. De Vlinderstichting, Wageningen.